

Får jag kontakta socialtjänsten om jag misstänker att ett barn far illa?

Fråga: Jag arbetar som psykolog inom primärvården och undrar vad som gäller för att få lämna uppgifter till socialtjänsten om jag får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Det kan till exempel gälla om en patient har ett mindre syskon och berättar något som gör att jag blir orolig för att syskonet far illa. Kan jag då verkligen lämna ut min patients personuppgifter till socialtjänsten för att de ska kunna påbörja en utredning om barnet, som jag kanske aldrig har haft någon kontakt med?

Sekretessen för uppgifter inom hälso- och sjukvården är mycket strikt och generellt råder sekretess för alla patientuppgifter. I vissa situationer finns naturligtvis ett stort behov av att föra uppgifter vidare, som exempelvis till socialtjänsten vid orosanmälningar. Därför finns det flera olika sekretessbrytande bestämmelser.

En viktig sådan bestämmelse är den som anger att uppgifter får lämnas om det finns en uppgiftsskyldighet enligt en annan lag. Regeln om skyldigheten att orosanmäla i socialtjänstlagen är exempel på en sådan uppgiftsskyldighet som bryter sekretessen. Regeln om anmälningsskyldighet kompletteras dessutom av en regel som säger att man är skyldig att till socialnämnden lämna "alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd". Även utan en föregående anmälan är du således skyldig att lämna alla

sådana uppgifter till socialnämnden om den efterfrågar det. Att tänka på är då att det alltid är den som lämnar ut uppgifterna som ska pröva vilka som ska lämnas ut. Du behöver alltså tänka efter vilka uppgifter som kan ha betydelse för socialnämnden när det gäller den utredning som är aktuell.

Det är inte självklart att socialnämnden behöver få del av en hel journal även om den skulle efterfråga det. Om du skulle vara osäker på vad utredningen egentligen handlar om, kontakta då socialnämnden och be om mer information för att kunna göra rätt bedömning av vad som ska lämnas ut.

I det här fallet fall kan du utan hinder av sekretess lämna ut de uppgifter rörande din patient som behövs för att barnet ska kunna identifieras. Dessutom kan du förstås lämna ut de uppgifter i sak som gör att du misstänker att barnet far illa.

Regeln om samtycke

Den sekretessbrytande bestämmelse som kanske används mest, men då i andra situationer än vid orosanmälningar, är regeln om att samtycke från den som uppgifterna rör bryter sekretessen. Är patienten ett barn behövs vårdnadshavarens samtycke. Ett samtycke kan alltid återkallas vilket innebär att patienten således när som helst kan ändra sig. Det måste dessutom vara fråga om ett informerat samtycke, det vill säga den som ger samtycket måste veta under vilka förutsättningar det ges.

NILS ERIK SOLBERG

Utöver de här reglerna finns flera andra som tar hand om speciella situationer där det inte ansetts vara rimligt att sekretessen ska utgöra ett hinder mot att lämna uppgifter om man inte skulle få ett samtycke från en patient. Ett exempel på det är att sekretessen bryts vad gäller att lämna uppgifter till polis och åklagare om uppgifterna rör ett brott för vilket det inte är stadgat ett lägre straff än fängelse ett år.

Kännedom om brott

På förbundskansliet får vi ganska ofta frågor från psykologer som av patienter fått kännedom om brott och som då av naturliga skäl har svårt att veta om sekretessen bryts. Man måste ju här veta vilket brott det är fråga om och dessutom vilket det lägsta straffet är för det brottet. Man kan därför behöva tänka efter extra noga hur man ska agera i de situationerna, diskutera med kollegor och närmaste chef, eller ta kontakt med förbundets medlemsrådgivning för diskussion.

Det är också bra att komma ihåg att de sekretessbrytande bestämmelserna i sådana situationer innebär att det är möjligt att lämna uppgifterna till polis och åklagare. Skyldigheten att lämna uppgifter kan följa av andra bestämmelser, som till exempel regeln om orosanmälan. Om möjligheten att lämna uppgifter finns, utan att sekretessen hindrar, kan etiska dilemman istället uppkomma huruvida du som psykolog bör eller inte bör polisanmäla. ●

HAR DU EN FRÅGA TILL JURISTEN?

Mejla!
redaktionen
@psykolog
tidningen.se

Ställ dina frågor till *Fråga juristen* och *Fråga ombudsmannen* som är återkommande vinjetter i *tidningen*. Läs även tidigare frågor och svar på *psykologtidningen.se* under fliken *Fackligt*.